

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 184/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. februára 2006 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošikovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť T. B., bytom M., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 1088/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 1088/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Michalovce prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 1088/00 konal bez zbytočných prieťahov.

3. T. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Michalovce povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Michalovce je povinný T. B. uhradiť trovy právneho zastúpenia 9 757 Sk (slovom deväťtisíc sedemsto päťdesiat sedem slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2005 doručená sťažnosť T. B., bytom M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala, že postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 1088/00 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Ústavný súd uznesením z 18. augusta 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla: *„Dňa 20. 11. 2000 podala sťažovateľka u odporcu návrh na začatie konania na náhradu škody proti (...). Toto konanie sa vedie u odporcu pod sp. zn. 11 C 1088/00 a doposiaľ nie je právoplatne skončené. Na pojednávaní nariadenom na deň 15. 1. 2001 odporca súd konanie vo veci zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Odporca uznesením sp. zn. 11 C 1088/00 zo dňa 15. 1. 2001 konanie zastavil a žiadnemu*

z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto uznesenia, odporca konštatoval, že žalovaná, tak ako je označená v žalobe ako právny subjekt neexistuje a nemá teda spôsobilosť byť účastníkom konania a v tomto prípade odporca uviedol, že ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť a súd teda konanie v súlade s ustanovením § 104 ods. 1 vety prvej O. s. p. zastavil. Proti tomuto uzneseniu podala teda sťažovateľka odvolanie. Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 14 Co 83/01 zo dňa 26. 3. 2001 zrušil uznesenie súdu I. stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie. Podaním zo dňa 14. 9. 2001 sa žalovaná vyjadrila k návrhu sťažovateľky. Na pojednávaní uskutočnenom dňa 25. 1. 2002 odporca priznal žalobkyni oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku za návrh, pripustil rozšírenie žaloby, bola vypočutá sťažovateľka a odporca pojednávanie odročil na deň 22. 3. 2002 s tým, že uložil účastníkom predložiť listiny. Na pojednávaní uskutočnenom dňa 22. 3. 2002 bol vypočutá svedkyňa (...) a odporca odročil toto pojednávanie na deň 22. 5. 2002 s tým, že budú predvolaní svedkovia a uložil právnej zástupkyňi žalovaného predložiť listiny. Pojednávanie nariadené na deň 22. 5. 2002 sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne žalovaného a odporca toto pojednávanie odročil na neurčito. Dňa 9. 10. 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, bola vypočutá (...) a odporca toto pojednávanie odročil na deň 13. 11. 2002 s tým, že budú opätovne predvolaní svedkovia. Pojednávanie nariadené na deň 13. 11. 2002 sa neuskutočnilo z dôvodu žiadosti o odročenie právnej zástupkyne sťažovateľky. Pojednávanie nariadené na deň 11. 12. 2002 sa neuskutočnilo z dôvodu žiadosti o odročenie právnej zástupkyne sťažovateľky a odporca odročil toto pojednávanie na deň 31. 1. 2003. Pojednávanie nariadené na deň 31. 1. 2003 sa neuskutočnilo z dôvodu žiadosti o odročenie právnej zástupkyne sťažovateľky a odporca odročil toto pojednávanie na deň 19. 2. 2003. Na pojednávaní uskutočnenom dňa 19. 2. 2003 odporca vypočul svedkov a odročil toto pojednávanie na deň 19. 3. 2003 z dôvodu opätovného predvolania svedkov. Na pojednávaní uskutočnenom dňa 19. 3. 2003 odporca vypočul svedkov a odročil toto pojednávanie na deň 11. 4. 2003 z dôvodu požiadania Sociálnej poisťovne o zaslanie správy. Odporca rozsudkom sp. zn. 11 C 1088/00 zo dňa 11. 4. 2003 žalobu sťažovateľky zamietol a účastníkom konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podala dňa 24. 6. 2003 sťažovateľka odvolanie. Dňa 19. 2. 2004 sa vo veci uskutočnilo odvolacie pojednávanie, na ktorom súd

vy niesol rozsudok. Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 14 Co 155/03 zo dňa 19. 2. 2004 potvrdil rozsudok súdu I. stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby o určenie, že úraz žalobkyne je pracovným úrazom a vo zvyšnej zamietavej časti zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dňa 26. 5. 2004 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa zúčastnila sťažovateľka spolu s právnym zástupcom. Predmetné pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca žalobkyne predloží súdu v lehote 10 dní výpis z katastra nehnuteľností. Dňa 3. 9. 2004 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa zúčastnila sťažovateľka spolu s právnym zástupcom, nedostavili sa žalovaní s tým, že títo sa z neúčasti na pojednávaní ospravedlnili. Predmetné pojednávanie bolo odročené na deň 12. 11. 2004. Dňa 12. 11. 2004 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa zúčastnila sťažovateľka spolu s právnym zástupcom a právna zástupkyňa žalovanej. Predmetné pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že sa uložilo právnemu zástupcovi v lehote 10 dní upresniť žalobu a predložiť listiny. Dňa 22. 4. 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa zúčastnila sťažovateľka spolu s právnym zástupcom, nedostavil sa žalovaný, ktorý sa z neúčasti na pojednávanie ospravedlnil a navrhol, aby sa pojednávalo bez ich prítomnosti. Odporca pojednávanie odročil na deň 16. 5. 2005 s tým, že opätovne bude predvolaný svedok (...). Dňa 16. 5. 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa zúčastnila sťažovateľka spolu s právnym zástupcom, nedostavil sa žalovaný, u ktorého bolo doručenie vykázané a ktorý sa z neúčasti na pojednávanie neospravedlnil. Dostavil sa predvolaný svedok (...), ktorý bol vypočutý. Predmetné pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Sťažnosťou zo dňa 29. 5. 2005 podanou sťažovateľkou dňa 31. 5. 2005 predsedníčke Okresného súdu v Michalovciach sa sťažovateľka sťažovala na prieťahy v tomto konaní. Predsedníčka Okresného súdu v Michalovciach odpovedala listom zo dňa 3. 6. 2005 sp. zn. Spr. 2014/05 na sťažnosť sťažovateľky, v ktorom uviedla, že sudkyňa vo veci robí včasné a racionálne úkony smerujúce k meritórnemu ukončeniu veci a že subjektívny prieťah zistený nebol.“

Sťažovateľka preto navrhla, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po jej prerokovaní rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na

prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie 50 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd vo veci nariadil verejné ústne pojednávanie, pretože okresný súd trval na takom spôsobe prerokovania s'ťažnosti (§ 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov - ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Z obsahu s'ťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania urobených písomne aj ústne na verejnom ústnom pojednávaní a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 1088/00 ústavný súd zistil, že s'ťažovateľka podala 20. novembra 2000 okresnému súdu žalobu o zaplatenie „z titulu pracovného úrazu“.

Okresný súd 5. decembra 2000 zaslal žalovanému žalobu na vyjadrenie.

Na pojednávaní 15. januára 2001 okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým konanie zastavil.

Proti uzneseniu z 15. januára 2001 s'ťažovateľka podala odvolanie, spis bol odvolaciemu súdu predložený 21. februára 2001. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie 2. mája 2001.

Okresný súd 29. mája 2001 vyzval s'ťažovateľku na úhradu súdneho poplatku. S'ťažovateľka 26. júna 2001 požiadala o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Termín pojednávania nariadený na 25. október 2001 bol 23. októbra 2001 zrušený z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne s'ťažovateľky.

Okresný súd na pojednávaní 25. januára 2002 pripustil rozšírenie návrhu na začatie konania a s'ťažovateľke priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Pojednávanie 22. marca 2002 bolo po vypočutí svedkov odročené na 22. máj 2002.

Pojednávanie 22. mája 2002 bolo z dôvodu neúčasti právneho zástupcu žalovaného odročené na neurčito.

Pojednávanie 9. októbra 2002 bolo za účelom predvolania svedkov odročené na 13. november 2002.

Z dôvodu ospravedlnenia právnej zástupkyne sťažovateľky došlo k preročeniu termínu pojednávania z 13. novembra 2002 na 11. december 2002. Pojednávania 11. decembra 2002 a 31. januára 2003 boli odročené s poukazom na písomné ospravedlnenie právnej zástupkyne sťažovateľky.

V priebehu roku 2003 sa vo veci ďalej uskutočnili pojednávania 19. februára 2003, 19. marca 2003 a 11. apríla 2003. Okresný súd rozsudkom z 11. apríla 2003 žalobu sťažovateľky zamietol.

Proti rozsudku z 11. apríla 2003 sťažovateľka podala odvolanie. Spis bol predložený 1. októbra 2003 odvolaciemu súdu, ktorý napadnutý rozsudok potvrdil vo výroku o zamietnutí žaloby o určenie, že úraz žalobkyne je pracovným úrazom, vo zvyšnej časti rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie 5. apríla 2004.

Pojednávanie 26. mája 2004 bolo odročené za účelom ďalšieho dokazovania, sťažovateľka bola vyzvaná na predloženie listinného dôkazu. Splnenie výzvy okresný súd urgoval 11. júna 2004, sťažovateľka reagovala 14. júna 2004.

Pre ospravedlnenú neúčast' žalovaného bolo pojednávanie nariadené na 3. september 2004 odročené na 12. november 2004.

Pojednávanie 12. novembra 2004 bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľke bolo uložené predložiť v lehote 10 dní upravenú žalobu a listinné dôkazy.

Sťažovateľka 13. decembra 2004 vzala návrh na začatie konania v časti späť. Okresný súd 11. januára 2005 zaslal zmenený návrh na začatie konania žalovanému na vyjadrenie.

Dňa 1. marca 2005 sťažovateľka predložila listinné dôkazy.

Pojednávanie 22. apríla 2005 bolo odročené na 16. máj 2005 za účelom predvolania svedka.

Okresný súd pojednávanie 16. mája 2005 odročil za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Uznesením z 8. júna 2005 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie.

Dňa 27. júla 2005 bol spis zaslaný znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku. Okresný súd 28. septembra 2005 urgoval u znalca podanie znaleckého posudku. Znalecký posudok bol predložený 13. októbra 2005.

Okresný súd 17. októbra 2005 odoslal účastníkom konania znalecký posudok na vyjadrenie.

Na verejnom ústnom pojednávaní sťažovateľka zotrvala na svojich pôvodných návrhoch a odôvodnení sťažnosti.

Zástupca okresného súdu zotrval v celom rozsahu na písomnom vyjadrení, ktoré zopakoval v celom rozsahu. Najprv tvrdil, že napriek tomu, že konanie vo veci sťažovateľky začalo v roku 20. novembra 2000, priesťahy v konaní sa vyskytli len v období od 15. januára 2001 do 25. januára 2002. K iným priesťahom nedošlo.

Ďalej dodal: „... nielen okresný súd má procesné práva, resp. povinnosti, ale aj sťažovateľka má svoje povinnosti a to je riadne označenie účastníkov, teda aj žalovaného. Platia tu ustanovenia § 43 a § 79 Občianskeho súdneho poriadku. Ja mám za to, že žaloba bola podaná právnou zástupkyňou, súd nemá poučovaciu povinnosť procesnú ani hmotnoprávnou, hmotnoprávnou už vôbec nie a podľa platného znenia Občianskeho súdneho poriadku v čase podania žaloby, teda 20. 11. 2000 mala žalobkyňa správne označiť žalovaného. Označila takého žalovaného, ktorý v tom čase neexistoval, nebol zapísaný v zozname v obchodnom registri ani v nijakom inom, takýto neexistoval a podľa § 153 Občianskeho súdneho poriadku súd rozhoduje podľa stavu, aký je platný v čase rozhodovania. A teda by som sa dotkol druhého termínu 15. 1. 2001, keď pani žalobkyňa, resp. sťažovateľka neodstránila takú vadu konania, tak označenie žalovaného – správne označenie žalovaného, súd v tom čase podľa môjho názoru nemohol konať podľa nášho názoru, a preto konanie zastavil. Že došlo k zhojeniu tohto nedostatku počas odvolacieho konania, je to vecou polemiky, či mohol krajský súd takýmto spôsobom pripustiť alebo nepripustiť, podľa nášho názoru mal rešpektovať text, aký bol platný v čase, keď rozhodoval prvostupňový súd a nemohol prihliadať na ten stav, ktorý nastal následne.

Ďalej čo sa týka nášho vyjadrenia na strane 2 hlavne 2. odseku, tam skutočne detailne deň po dni ideme, koľko, kto, akým spôsobom spôsobil priesťah, keď už je tam. Nejaká celková dĺžka bola od 20. 11. 2000 do 11. 4. 2003 - 872 dní, z ktorých zodpovedne prehlasujeme, že 377 dní bolo nezavinených, keď súd nemohol konať, a sú to všetko

kalendárne dni. Ostáva takto 495 dní. Čo sa týka ďalšieho právneho názoru, lebo sa aj dnes operuje s nesprávnym právnym názorom, máme za to, že za takýto nesprávny, keď je a nesprávny právny názor aplikovaný nemôže znášať súd postih. Jednak došlo tam ku zmene kvalifikácie a dosť podstatnej zmene kvalifikácie, a to v rámci odvolacieho konania. Žalobkyňa, resp. sťažovateľka si uplatnila návrh v konaní 11 C tunajšieho súdu 1088/00 nášho súdu podľa Zákonníka práce. Až v odvolacom konaní odvolací súd zmenil právnu kvalifikáciu, právne posúdenie, čo podľa nášho názoru nemôže prislúchať žiadnemu súdu ani prvostupňovému ani druhostupňovému, aby zmenil právnu kvalifikáciu podľa iného predpisu.

Ale je pravdou, že sme viazaní právnym názorom, ktorý bol vysvetlený, ktorý bol uvedený v rozhodnutí v zrušujúcom uznesení, a preto sme ďalej postupovali a konali v zmysle tohto názoru. Čo sa týka ďalších ustanovení, ako sme mali postupovať, dávam do pozornosti posledný odsek na strane 2, keď sťažovateľka uplatnila svoj návrh, kde, kedy predložila bodové ohodnotenia bolestného, kedy tieto nároky po troch rokoch uplatnila, teda aká výška škody mala byť posudzovaná, pričom uplatnené nároky sú premlčané. I keď nebola vznesená námietka premlčania, sudca sa s touto skutočnosťou nezaobrá.

Dávam tiež do pozornosti 188 dní, keď bol spis na odvolacom súde, čo sa rozhodne nemôže nám pričítať na vrub, a ďalej ešte sa k tomu vrátim, k tým postupom, ktoré sú uvedené, a to zložitost' veci. Sťažovateľka hneď v čl. 3 treťom odseku hovorí, že sa jedná o skutkovo nenáročnú vec a právne si uplatnila podľa nesprávneho ustanovenia hmotného práva. Sťažovateľka, keď vedela, že sa má nárok uplatniť podľa Občianskeho zákonníka, si to uplatnila podľa Zákonníka práce, v takto jednoduchej veci taká lapidárna skutočnosť, ktorá by mala byť zrejmá po tom, keď je to skutkovo právne nenáročná vec a sú tam úplne iné lehoty a iný rozsah škody sa tam priznáva..

Podstatná vec je tiež správanie sa sťažovateľky, ktoré je podrobne rozobraté ako a kedy, kedy jej zástupkyňa nemohla ísť, koľko mohlo konať sa, koľko nemohlo konať. Máme za to, že aj ostatné úkony, ktoré boli po zrušujúcom uznesení krajského súdu, kedy nám bola vec vrátená. Je tam priedah, ale z našej strany tam subjektívny priedah nevznikol žiaden”.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj to, o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 1088/00 išlo pôvodne o „žalobu o určenie, že úraz žalobkyne je pracovným úrazom, o zaplatenie peňažnej čiastky titulom bolestného, sťaženia spoločenského uplatnenia, straty na zárobku a náhrady za nevyčerpanú dovolenku“. Po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia krajského súdu z 19. februára 2004 a po čiastočnom späťvzatí návrhu na začatie konania z 13. decembra 2004 je predmetom rozhodovania okresného súdu nárok sťažovateľky z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia.

Vec nemožno považovať za právne zložitú aj vzhľadom na to, že tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov. K faktickej stránke veci možno uviesť, že (s prihliadnutím na znalecké posúdenie primeranosti nárokov) nedosahuje rozmer, ktorý by oprávňoval posúdiť ju ako zložitú. Povaha veci si pritom vyžaduje určitú rýchlosť konania, lebo sa týka nárokov vzniknutých z pracovnoprávneho pomeru, ktoré sa vzťahujú na osobu zamestnanca v jeho najcitlivejšej oblasti, ktorou je zdravie.

V tejto súvislosti však ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ani zložitosť sporu nezabavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami v činnosti súdu vrátane jeho nečinnosti (mutatis mutandis I. ÚS 47/96). Ústavný súd po preskúmaní priebehu posudzovaného konania dospel k záveru, že jeho dĺžka, ako aj stav, v akom sa vec v čase podania sťažnosti nachádza, nie sú zapríčinené osobitnou právnou alebo faktickou zložitou veci, ale inými skutočnosťami, ktoré sa týkajú samotného postupu okresného súdu.

b) Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníka konania, ústavný súd konštatuje, že dva návrhy na zmenu žalobného návrhu zo strany sťažovateľky, ako aj viacnásobná ospravedlnená neúčast' sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne na pojednávaniach mohli spomaliť konanie vedené na okresnom súde. Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v skorších rozhodnutiach využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi [Občianskym súdnym poriadkom (ďalej aj „OSP“)] na uplatňovanie a presadzovanie jej práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (I. ÚS 31/01), čo platí pre zmeny návrhu na začatie konania.

Na druhej strane neúčast' sťažovateľky a jej právnej zástupkyne sú však skutočnosťami, ktoré musel ústavný súd zohľadniť pri rozhodovaní o rozsahu ochrany poskytovanej v konaní pred ním.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil namietané konanie, bol postup okresného súdu v konaní.

Na základe analýzy súdneho spisu možno rozdeliť doterajší priebeh konania na dve etapy:

- obdobie od podania žaloby, t. j. od 20. novembra 2000 do 13. decembra 2004 (dátum podania návrhu sťažovateľky na späťvzatie žaloby v časti);
- obdobie od 13. decembra 2004 až po súčasný stav konania.

Za podstatný zbytočný prierah so zreteľom na dôvody, pre ktoré boli zrušené rozhodnutia okresného súdu z 15. januára 2001 a 11. apríla 2004, treba považovať predovšetkým vynesenie uznesenia o zastavení konania pri neexistencii podmienok pre jeho zastavenie, resp. vynesenie rozsudku bez zistenia potrebného skutkového a právneho stavu (strana 3 a 4 uznesenia krajského súdu z 19. februára 2004 sp. zn. 14 Co 155/03, kde sa konštatuje povinnosť doplniť dokazovanie v rozsahu, ktorý prevyšoval možnosti odvolacieho súdu). Na tomto závere sa nemení nič ani so zreteľom na stanovisko okresného súdu, pretože § 226 OSP ukladá nižšiemu súdu plne rešpektovať záväzný právny názor vyššieho (odvolacieho) súdu. Okrem toho ústavný súd dodáva, že okresný súd zvolil pri posudzovaní pôvodnej žaloby sťažovateľky formalistický prístup, ktorý nie je v súlade s materiálnym chápaním základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani účelom Občianskeho súdneho poriadku vyjadreným v § 1 (k tomu aj IV. ÚS 1/2).

Vec ani po jej vrátení z odvolacieho súdu nie je skončená a je iba v štádiu prvostupňového konania, keď sa vykonáva ešte len znalecké dokazovanie, napriek tomu, že od podania žaloby uplynulo viac ako 5 rokov. Preto nebolo potrebné aj so zreteľom na to, o čo ide sťažovateľke v konaní, potrebnjšie analyzovať priebeh konania po vrátení veci z krajského súdu.

Ústavný súd sa v tejto súvislosti nestotožnil s argumentmi okresného súdu týkajúcimi sa podstaty veci. Predmetom ochrany v konaní pred ústavným súdom je základné právo na konanie bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré nemá žiaden vecný súvis s tým, či sťažovateľka je vecne legitimovaná alebo či jej nárok je premlčaný a podobne. Sťažovateľka má ústavne zaručené základné právo na to, aby ju

všeobecný súd nedržal v stave právnej neistoty z dôvodu zbytočných prietáhov, najmä vo veciach, v ktorých skutkovo a právne nevznikajú osobitné ťažkosti a súčasne sú citlivé vzhľadom na to, o čo ide sťažovateľke.

Preto ústavný súd odmietajú aj ústavne neprijateľnú argumentáciu predsedníčky okresného súdu, ktorá doterajšiu dobu konania zdôvodňuje okrem iného množstvom nevybavených vecí, ako aj poukazovaním na skutočnosť, že *„sudca má podľa iných zákonných ustanovení nárok na dovolenku a že tento môže aj onemocnieť“* (čo však nemôže ísť na ťarchu sťažovateľky), rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 1088/00 došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 11 C 1088/00 konal bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 50 000 Sk poukazujúc okrem iného na to, že *„doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, doba takmer 4 rokov a 8 mesiacov, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Počas tejto doby žije v stave právnej neistoty a pocit márnosti jej snahy dovolať sa ochrany jej práv rozhodnutím odporcu je v súčasnosti nevyvrátiteľný“*.

S poukazom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 11 C 1088/00, berúc do úvahy, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby v istom štádiu konania tiež pričínila, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti sporu vrátane postavenia sťažovateľky, ktoré je sprevádzané pocitom neistoty, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadostučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania úspešnej sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania 9 757 Sk za tri úkony právnej služby vrátane DPH, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným súdom, spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).